

TRUMÁ

(II. Mózes 25.1. – 27.19.)

תְּרוּמָה

Az első gyűjtésre kerül sor. A befolyt aranyból, ezüsből és egyéb értéktárgyakból állítják fel az első Szentélyt, ami azután évszázadokon keresztül kísérte a zsidó népet. A szidra részletesen leírja a Hajlék bútorainak és eszközeinek, edényeinek készítemi és használati utasítását.

“**adomány**”. Bár a kifejezésre más héber szó is ismert: “Mátáná”. A Trumá alatt inkább a szent adót értjük, amelyet mint ezúttal a pusztai Szentély építésére adományozott a nép, később a leviták és kohaniták fenntartására fordították, ugyanis a papi törzs a szent szolgálatot látta el, földbirtokkal nem rendelkezett. Szó esett az elmúlt szidrák ismertetésénél a sorrendről. Először az Örökkévaló, a szabadságot juttatta Izraelnek. Aztán élelmet, manná, vizet, ami a fizikai szükségleteknek felel meg. Ezután a törvényeket, amelyek a néppé válás folyamatához volt elengedhetetlen. A vallás fontos megjelenítése a templom. Tehát az előbbieket után az erkölcsiséget a láthatatlan I.tent jelképező Hajlékot kellett megépíteni. Leírja a Sátor méreteit, anyagát berendezéseit. Szó esik az állandó fényről, a színarany lámpásról, a Menóráról, amelyet egy tömb aranyból kellett a mestereknek kikalapálni. “És készíts mintájuk szerint amelyet bemutattak neked a hegyen”. Ebből tudjuk és más utalásból, hogy az írott Tan mellett szóbeli felvilágosítások, magyarázatok is elhangzottak. Tehát Szóbeli Tant is hozott számukra Mózes a hegyről.

Kezdetét veszi a pusztai hordozható Szentély építésének története. Bár a Tórában később olvassuk, az aranyborjú imádása megelőzte ezt. Bebizonyosodott, hogy a népnek látható valamire volt szüksége, hogy imádhassa a Láthatatlant. Ezért volt szükség a pusztai Szentélyre. Az aranyborjú felállításakor a nép megvált ékszereitől a bálvány javára. Ezúttal a Szentély felépítésére adakoztak, túlteljesítve a szükségést “Szedjetelek felajánlásokat mindenkitől, ki-ki szíve szerint adakozzék nekem.” Nem véletlen, hogy a legutóbbi szombatot a “skálim” szombatjának neveztük, amikor külön fejezetet olvastunk a fél sekel megváltásról a népszámlálás helyett. Szentély nem volt Isten lakhelye, miként a bálványimádó népeknél az isteneket ábrázoló szobroké. “Építsetek nekem Szentélyt és én köztük lakozom.” Nem a Szentélyben, hanem az őt imádó népek bensőjében. A Szentély szimbólum csupán. Isten szelleme Izrael fiainak lelkében lakozik majd, ha cselekedeteikkel arra méltók lesznek. A mára rendelt próféta szakasz Salamon király Szentélyének építéséről szól. A szakasz befejező mondatai így hangzanak: “Ez a ház, amit építesz.. akkor Izrael fiai között lakozom és nem hagyom el népemet, Izraelt.” Mind a pusztai Szentélyben, mind Salamon király templomában a legbelső rész volt a Szentélyek Szentéje. Ott voltak elhelyezve a kőtáblák a Tízparancsolattal a frigidládában, melynek tetején két aranyból öntött szárnyas cherub (angyal) díszelgett. Ide csak a főpap mehetett be egyszer egy évben, Jom Kippur napján. Ő fejezte ki a nép bűnbánatát és ő könyörgött az égi bocsánatért és segítségért. A Második Szentély idején már templomok is voltak és az áldozatok mellett előírt imák is jelentették az istentiszteletet. A Szentély pusztulása után már csak templomok jelentették a vallási kultuszt, mind a mai napig. De miként a szentélyek idején, Isten nem “lakozott” bennük, úgy ma sem “lakhelye” a Legfelsőbbnek a templom. A héber nyelv nem is nevezi a templomot Isten házának, hanem a “gyülekezeti háza” névvel illeti. Az előírt minján (tíz felnőtt férfi) keretében ott fordul a zsidó ember Istenhez, ki az egész mindenséget betölti. Nem a templom képviseli a szentséget, hanem a benne imádkozók megfelelő viselkedése a mindennapi életben. A hetiszakasz felsorolja a pusztai Szentély méreteit, a benne lévő szent tárgyakat, függönyöket. Legrészletesebben írja le a színaranyból készült Menórát. Böcálél művészete egy tömb aranyból kalapálta ki a hétágú világítótestet, melyet arany virágok és kelyhek díszítettek. Bennük olíva olajba mártott kanócok égtek jobbról is, balról is a közép felé irányítva lángjukat. A Menóra azóta is a zsidó nép szimbóluma lett hosszú történelme során. Fizikai értelemben az éj sötétségét világította meg a szentélyekben. De szimbolikusan jelentette a hit világosságát, a monoteizmus fényét a különféle bálvány-istenek sötétségében. Érdekes megemlíteni a Midrás véleményét; miért kellett a hat lángnak jobbról és balról a közép felé fordulnia. “Hogy ne mondják, Istennek van szüksége a világosságra.” Ugyanakkor szimbolizálhat a lángoknak ez az irányítása mai, modern gondolatot is. A hat láng a hat világrész zsidóságát jelenti. A “közép” Izraelt-Jeruzsálemet. A hat világrész “közepe”, szíve Jeruzsálem – Izrael állama. Talán arra is int a Menóra szimbóluma, hogy az összes irányzatok Izraelben és a gálutban végül is a “közép” felé tekintenek, a Tórábéli hagyomány, őseink öröksége felé. A zsidó nép nem maradt volna fenn, ha nem lett volna hű az ősi hagyományhoz, mely nemcsak fenntartotta a népet, hanem visszavezette ősi, hagyományos országába, Erec Jisráelbe. Végül arra is intenek minket a Menóra lángjai, hogy csak az egység biztosítja Izrael fennmaradását. A hat láng mind a Menóra közepe felé irányult és így egységben világítottak. A három jobb láng nem ment jobbra, és a három bal láng nem ment balra, mind a közép felé irányultak. A Menórát nem egyedül a jobboldali vagy a baloldali lángok tették világítótestté, hanem a középre irányuló összes láng adta a fény, az éj sötétjében. A Menóra Izrael államának címere lett. Lángjai az ősi hitre és a mindenkori egységre intenek. Egy tömb aranyból készült, jelképezve, hogy az izraeli zsidó nép is egy közös forrásból jött létre. A zsidó hit évezredes hagyományából.

„Szőlj Izráel fiainak, hogy szedjenek nékem ajándékokat...” Joggal merül fel a kérdés a fenti idézettel kapcsolatban, hogy a Tóra miért a venni (קָח) és nem az adni jelentésű (נתן) gyökből képzett igét használja. Dr. Abraham Twerski rabbi szerint azért, mert az ember alapvető természeténél fogva arra törekszik, hogy minél több mindent megszerezzen és aztán azokat meg is tartsa, így az adni ige esetleg tudat alatt eleve ellenállásba ütközne sokaknál. A venni ige afféle „mézesmadzagként” szolgál, mert mindenki szeret kapni. Ez viszont nem egyetemes igazság. Vannak emberek, akik megaláznak érzik, hogy bármiféle segítséget elfogadjanak. Egyesek annyira törekednek a másoktól való függetlenségre, önállóságra, hogy akár az egészségüket is képesek kockára tenni, csak ne kelljen mástól segítséget kérniük. Bár a Talmud dicséretesnek tartja, ha valaki inkább szegényes körülmények között él, mint hogy cedókét fogadjon el, kritizálja azt, ha valaki nem fogadja el a segítséget, amikor pedig tényleg szükséges. Rabbi Ovádja azt mondja, hogy az az ember, aki nem könyörületesen saját magával szemben, valószínűleg másokkal sem lesz az. Mindennek megvan a maga ideje. Ahogy a Prédikátor könyvében írja Salamon: „Mindennek rendelt ideje van, és ideje van az ég alatt minden akaratnak...” Vannak olyan idők, amikor függetlennek és önállóknak kell lennünk, és van, amikor el kell fogadnunk a segítséget, sőt egyenesen kérni azt. Aki képtelen elfogadni mások segítségét, amikor pedig szüksége van rá, annak általában alacsony az önértékelése, illetve nem akar lekötöztetnie lenni egy esetleges jótevőnek. Talán ezért használja a Tóra a „szedjenek nekem” kifejezést az „adjanak nekem” helyett. Tudnunk kell adni, de ugyanakkor kapni is, ha szükséges.

A Tórában a pusztai Hajlék építésének részleteit olvashatjuk. Mindennek meg van adva a pontos mérete: a függönyé, az asztalé, a gyertyatartóé. Bölcsseink észrevették, hogy a bizonyosság ládájának egyik mérete sem egész szám, viszont a Hajlék összes többi elemének legalább az egyik mérete egész szám. Miért van ez így? A Kli Jákár ad egy igazán frappáns összefüggést. Mivel a ládában volt a Tóra, ezért az megfelel a tudásnak, a tanulásnak. Azért nem egész szám egyik mérete sem, mert a tanulásban nincsen teljesség. Nincs olyan ember, aki mindent tudna. Írja mindezt a Szentély építéséről szóló részben, azaz a legszentebb tárgyakkal. Ha még ezek a tárgyak is, amelyek Isten és ember kapcsolatát a legmagasabb szinten jelenítik meg, a nem teljességet hangsúlyozzák, mennyivel inkább igaz ez a mi életünkre! Olyan világba lettünk teremtve, ahol minden pillanatban és minden helyen megvan a lehetőségünk a továbblépésre, a továbbfejlődésre. Erre egyaránt lehetősége van, illetve kötelessége a legnagyobb tudású rabbinak és a legkisebb gyereknek. Igaz, mindkettő a maga szintjén lép tovább, de magasabb szempontból nézve mindkettejük haladása teljesen egyenértékű. Ez a gondolat merőben megváltoztatja az ember hozzáállását saját életének törekvéseihez. Aki ezt megérti, nem úgy fog gondolkodni a céljairól, hogy el akar érné egy magas szintet, ahol már jól érzi magát, hanem egy folyamatosan fejlődő embernek képzelel el magát. Rabbi Shalom Srebrenik ezzel kapcsolatban tanítja, hogy minden megszülető gyereknek természetes módon szembe kell néznie egy nagy traumával. Az a szülő, aki az ő szemében Istenhez hasonló, táplálja, kedves vele, jó hozzá, egy idő után elkezd „rosszul” viselkedni. Kiderül, hogy ő is ember, gyakran fáradt, türelmetlen, bántó is tud lenni. A gyerek ebből azt tanulja, hogy mégsem olyan jó ez az „Isten”. Ez veti meg az alapját sok kialakuló szülő-gyerek konfliktusnak. És ennek vehetjük elejét azzal, ha a gyerek szemében nem akarunk „Istenként”, tökéletes tudásúként feltűnni, hanem úgy viselkedünk, és ezzel olyan példát állítunk a gyerek elé, mint aki maga is folyamatosan fejlődik. A saját viselkedésünk a legjobb nevelés, sokkal jobb és hatásosabb, mint bármilyen szóban mondott jó tanács. Ezért a legjobb, ha minél korábban elkezdünk eszerint élni, és még jóval a gyermekünk megszületése előtt olyan szentnek és olyan fél(kész)nek érezzük magunkat, mint a pusztai Hajlék ládája.

Értékeljük a ritka lehetőséget, hogy a mostani hetiszakasz szinte elejétől a végéig kizárólag a pusztai Hajlék, a Szentély építéséről szól. Minden egyes rész mérete fel van sorolva, és az, hogy melyik milyen nyersanyagokból áll össze. Úgy is megközelíthetjük ezt a szöveget, mint egy lapra szerelhető bútor összeszerelési útmutatóját, de ebben az esetben nem értenénk, hogy mit keres a Tórában, az örök időkre adott bölcsesség könyvében. A másik lehetséges megközelítés az, hogy a „Szentély” szót a „szentség” szóval helyettesíthetjük. Az Örökkévaló a fizikai világot a szellemi világhoz hasonlóra formálta. Így nyújt nekünk lehetőséget arra, hogy a fizikai törvényeken keresztül a szellemieket is meg tudjuk érteni. A Szentély építésének szabályai is ilyen törvényeket, a „szentség” felépítésének törvényeit rejtik magukban, melyek csak arra várnak, hogy a figyelmes olvasó felfedezze őket. Egy ilyen rejtett üzenet a következő: a Szentély külső udvarának oszlopai ezüsttel vannak beborítva, ezüst horgokkal és réztalpakkal, míg a belső részben, a szentek szentjében az oszlopok arannyal voltak beborítva, arany horgokkal és ezüst talpakkal. Tehát kívül ezüst és réz az alapanyag, míg belül minden egy szinttel feljebb kerül: arany és ezüst. Első látásra érthető, hogy miért: a Szentek Szentje, ahol a frigyláda, a kőtáblák és a tóratekeres van, nagyobb tiszteletet, díszet érdemel, mint a külső udvar, amely tulajdonképpen csupán az „előszobája” a sokkal szentebb belső helynek. Ugyanakkor mégiscsak elgondolkodtató a dolog: aki kívülről ránéz a Szentélyre, az nem látja azt az igazi értéket és ragyogást, amit a Szentély belső része rejt. Ez a felépítés kiválóan szimbolizálja a zsidó nép életét is: kívülről átlagos, szerény megjelenés mögött meghúzódó csendes érték. Ez az egész teljesen megtévesztő. Muszáj ennek így lennie? Rabbi Bentzion Shafier gyakran idéz egy találó hasonlatot a belső nagyságról. Egy építkezésen dolgozik egy nagydarab munkás, egy hatalmas toronydarut irányít egész álló nap. Egyik nap mondja neki egy barátja, nem vagy valami jó formában, miért nem mész le néha a konditerembe edzeni? Mire ő felnevet: én ne lennék jó formában? Tudod te, mit csinálok egész nap? Óriási, több tonnás acélrudakat teszek a helyükre! Mi értelme lenne lemennem a konditerembe? Hogy néhány kilós, pillekönnyű rudakat emelgessek?

HÍREK A VILÁGBÓL

Vezérkari főnök: Izrael felkészül az északi háborúra. <https://bzsh.hu/2024/02/15/vezerkari-fonok-izrael-felkeszul-az-eszaki-haborura/>

Véget ért a kitörés napja miatt elrendelt fokozott ellenőrzés. <https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/kozelet/brfk-veget-ert-a-kitores-napja-miatt-elrendelt-fokozott-ellenorzes>

A párizsi rendőrség letartóztatott egy férfit, aki hétfő este a nyílt utcán megkéselt egy zsidót. <https://www.szombat.org/politika/parizs-megkeseltek-egy-zsido-ferfit-az-utcan>

David Pressman nagykövét Sommer Katalin társaságában látogatta meg azokat a helyszíneket, ahol Carl Lutz a zsidómentő tevékenységét végezte annak idején. <https://akibic.hu/2024/02/12/az-amerikai-nagykovet-egy-holokausz-tulelovel-talalkozott-mikozben-nacikat-eltetok-vonultak-budapesten/>

Megbízható infónk van arról, hogy a Hamász túsokat tartott a Nasszer kórházban. <https://ujkelet.live/2024/02/15/hagari-megbizhato-infonk-van-arrol-hogy-a-hamasz-tuszokat-tartott-a-nasszer-korhazban/>

Szolidaritási nyilatkozat. <https://izraelinfo.com/2024/02/14/szolidaritasi-nyilatkozat/>

Rekordot döntött tavaly az antiszemita támadások száma Nagy-Britanniában. <https://infostart.hu/kulfold/2024/02/15/rekordot-dontott-tavaly-az-antiszemita-tamadasok-szama-nagy-britanniaban>

A budapesti zsidónegyed utcáin nem szabad éhesen végigsétálni. Főleg annak, aki az izraeli konyha szerelmese, mert könnyen elcsúbulhat egy mennyei, krémes hummuszra, ropogós, zöldfűszeres falafelre vagy egy szafatos csirke shawarmára. <https://wmn.hu/konyhaban-a-helyunk/61968-a-zsido-gasztro-es-a-koser-etkezes-olyan-messze-van-egymastol-mint-mako-jeruzsalemto/>

Az ír női kosárválogatott nem volt hajlandó kezét fogni az izraeli csapattal. <https://telex.hu/sport/2024/02/09/az-ir-noi-kosarvalogatott-nem-volt-hajlando-kezet-fogni-az-izraeli-csapattal>

Az izraeli hadsereg kiszabadított két túszt Gázában. <https://bzsh.hu/2024/02/12/az-izraeli-hadsereg-kiszabadított-ket-tusz-t-gazaban/>

Kétállami megoldást sürget az USA elnöke és Jordánia királya. <https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/izrael/ketallami-megoldast-surget-az-usa-elnoke-es-jordania-kiralya>

Számos petíció után sem zárják ki Izraelt a az Eurovíziós dalversenyről. <https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/izraelt-nem-zarjak-ki-az-eurovizios-dalversenyrol>

A létrejövő hálózat jelentős mértékben járul majd hozzá az áldozatok emlékének megőrzéséhez. <https://akibic.hu/2024/02/12/letrehozzak-a-holokausz-helyszineinek-europai-halozatat/>

A hadsereg likvidálta a Hezbollah magas rangú parancsnokát. <https://ujkelet.live/2024/02/15/a-hadsereg-likvidalta-a-hezbollah-magas-rangu-parancsnokat/>

Libanoni rakétatámadás ért izraelieket, áldozatok. <https://izraelinfo.com/2024/02/14/libanoni-raketatamadas-ert-izraelieket-aldozatok/>

Izrael készen áll egy északi háborúra is. <https://infostart.hu/kulfold/2024/02/15/izrael-keszen-all-egy-eszaki-haborura-is>

Az UNRWA azt állítja, nem tudott arról, hogy Hamász-alagút volt a gázai központja alatt. <https://hu.euronews.com/2024/02/12/unrwa-hamasz-alagut-gaza-kozpont-terroristak-idf-izraeli-hadsereg>

Izrael precíz akciót ígért a kórházban, a bent lévők nem pont így élnek meg, ami történik. <https://telex.hu/kulfold/2024/02/15/izrael-preciz-akciot-igert-a-korhazban-a-bent-levok-nem-pont-igy-elik-meg-ami-tortenik>

Izrael szerint az ENSZ segélyszervezetének gázai székhelye alatt a Hamász adatkezelő központot épített ki. <https://bzsh.hu/2024/02/11/izrael-szerint-az-ensz-segelyszervezetenek-gazai-szekhelye-alatt-a-hamasz-adatkezelo-kozpontot-epített-ki/>

Akit keresnek: Jesua, avagy megjelent Nógrádi Gábor író 50. kötete. <https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/kultura/akit-keresnek-jesua-avagy-megjelent-nograd-i-gabor-iro-50-kotete>

Ausztráliában most éppen akörül csapnak össze az indulatok, hogy nem sérti-e az őslakosokat Ausztrália Napjának megünneplése. <https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/ausztral-oslakosok-a-palesztinok-jogaiert>

Beeri kibuc a Hamász október 7-i mézárulásának egyik szimbólumává vált, épületeinek negyede súlyosan megrongálódott a támadás során. <https://akibic.hu/2024/02/13/tovabblepnenek-de-a-tamadas-nyomait-megoriznek-orok-mementokent-beeri-kibuc-lakoi/>

233, likvidálás és Szinwar volt rabtársa mesél. <https://ujkelet.live/2024/02/15/233-likvidalas-es-szinwar-volt-rabtarsa-mesel/>

A Ryanair váratlanul törölte izraeli járatait. <https://izraelinfo.com/2024/02/13/a-ryanair-varatlanul-torolte-izraeli-jaratait/>

Mesés vagyonnal éltek a föld alatt a Hamász vezetői. <https://www.atv.hu/kulfold/20240214/vagyon-hamasz-vezetok-gaza-bunker>

